

Frigyes császár (1212—1250) szerette volna megtudni, hogy mi volt az emberiség ősnyelve. Elrendelte, hogy emeljenek ki minden nyelvközösségből egy újszülött csecsemőt s elzártan gondozzák őket. Ugyanakkor megtiltotta a gondozóknak, hogy egy szót is kietsenek előttük. A császár úgy vélte, hogy így azután, amikor a gyermekek beszélő korba jutnak, ki fog tűnni, vajon a görög, a latin vagy más-

féle nyelv volt az emberiség ősnyelve. A feljegyzés szerint azonban a gyermekek mind behaltak ebbe a kísérletbe.

Van-e valami alapja ennek a feljegyzésnek, vagy legenda az egész — nem állapíthatjuk meg. Bizonyos azonban, hogy az ember élete és az ember nyelve elválaszthatatlan egymástól. Szó és beszéd kiváltsága és sorsa az embernek.

A KIS ÚT

Mostanában gyakran vagyok fáradt és ideges. Imaéletem, munkám, környezetem is megsínyli ezt. A lelkiismeret is bánt, vajon nemcsak lustaság-e mindez? Legjobban imaéletem ellaposodása aggaszt. Régebben üdülés volt számomra az ima, most halogatom, míg estére nem marad s rendszerint el is alszom ima közben. Családanya vagyok és az ezer apró teendő szétforgácsol. Bizonyára jobban kellene az időmet beosztanom, de még ahhoz is fáradt vagyok...

Bizonyára amióta a világ fennáll, a családayák panasza mindig hasonló lehetett, azoké is, akik ugyanilyen lelkiállapotból elindulva mégis az élétszentség magas fokára jutottak. Ezt csak azért jegyezzük meg előljáróban, hogy rámutassunk: az ilyen lelkiállapot nem szükségképpen a lelki lecsúszás jele — bár az is lehet —, hanem valószínűbben új korszak kezdete. Mielőtt azonban erre rátérnénk, idézzük Galen Drake amerikai író: „Ugyancsak lelkiismeretes ember az, aki meg tudja állapítani, vajon fáradt-e, vagy csak lusta.” Természetünk valóban hajlik az önzés és önbecsapás felé, szeretünk önmagunkon sajnálkozni és magunkat sajnáltatni. A fenti és hasonló esetekben, bár önmagunkra kötelességünk gyanakodni, mégis tapasztalat szerint ki lehet zárunk a lustaság esetét. Bocsánat az őszinte szóért, de az inkább férfi „erény”, mint női. Más irányból kell elindulnunk. A választ váró maga is sejteti, hogy az idő jobb beosztása segítene rajta. Helyes nyomon jár, csak még mélyebbre kell tekintenie. A háziasszonyoknak — különösen ha még más hivatást is töltenek be — állandó nyomasztó érzése az, hogy minden perc választás elé állítja őket, az előttük álló legkevesebb három sürgős és fontos dolog közül melyiket végezzék el? Rodin gondolkodójának mintájára szoborba lehetne önteni a portör-

lővel kezében leroskadó asszonyt: most mit? Az eredmény: tchetetlenség érzése, percekig tartó tétlenség, idegesség, lelkiismeretfurdalás: itt ülök semmittevően, mikor annyi a munka! Világos, hogy a főkérdés az: mi a fontosabb? Tehát még a helyes időbeosztás előtt el kell mást is dönteni: az értékelés helyes rendjét.

Hol és hogyan kezdjük a helyes értékelést és az ezen alapuló rendet? Tapasztalat szerint éppen a lelkiéletre törekvőknél olyan hiba is becsúszhat az életükbe, amit észre sem vesznek. Mivel törekednek áldozatos életre, de nem mindig okosan, fokozatosan elrontják saját családjukat, első sorban gyermekeiket. S itt már az értékrend helyes felfogása ellen vétnek, magasabb jót alávetnek alacsonyabbnak, a gyermek pillanatnyi jóézésének a jellemfejlést. A család egyik alapvetően szociális feladata a közösségi életre való nevelés. Ezért a legkisebb gyermeknek is legyen meg a maga — bármilyen kicsi és hozzá való — „hivatala”, amiért ő a felelős. A terhek is megoszlanának, ha... „szegénykék olyan fáradtak” alapján végül is ne maradna minden a mamára. Aki önmagát vádolja vélt lustasággal, azt is alaposan vizsgálja meg, hogy nem neveli-e szereteteit ő maga valóságos lustaságra.

Ha a férj és gyerekek készségesen segítenek, akkor is marad még elég

gond. Még további okos értékelésre van szükség. Minden fontos ugyan, de nem egyformán, ám ezt sok háziasszony nem érti meg. A következő lépés lehetne a hiúsági szempontok ki- kapcsolása. A polgári erény nem azonos a krisztusival. Ahol sok a gyermek és még a lakás is kicsi, ott senki sem várhat állandóan kínos rendet. Mégis hányan mennek tönkre a szünet nélküli takarításban és rendezgetésben azzal a hátsó gondolattal, hogy mit szólnak hozzá az emberek?

Nagyon sok minden másra is gondolhatunk még. Azt is nehéz elhinni, hogy ami egyszerűbb, az tökéletesebb. A családok mostanában fokozatosan mind jobban berendezkednek, de kevesen gondolnak arra, hogy ha az újat is, a régit is megtartják, otthonuk áttekinthetetlen raktárrá változik. Egyszerűsítsünk! A helyes magatartás lényege a „nem ragaszkodás”. Tartson s háziasszony alapos szemlélt ott- hon s legalább ahhoz ne ragaszkodjon, ami valóban felesleges, amit előreláthatólag soha senki semmire nem használ már.

Még sokkal többet is lehetne a kérdésnek erről az oldaláról írunk, de van a problémának másik oldala is, amire több időt kell szentelnünk. Talán még ezt is furcsának találják sokan: ugyan miért foglalkozunk ilyen hétköznapi kérdésekkel a lelkiek helyett. Pedig valójában a legszorosabban a lelkiek körében maradtunk. A lelkiélet kis útján járóknak nem szabad abba a hibába esniök, hogy mindenáron külön akarják választani a testi életet a lelki élettől. Az ember földi életében a test és a lélek felbont- hatatlan egység és mint ilyenek kell megszentülnie. A gyakorlati felebaráti szeretet sem más, mint a hétköznapi- kat bearanyozó kegyelmi fényesség. A természetfeletti a természetesen épül s bár a kegyelem ingyen ajándé- ka az Istennek, amit megérdemelni nem lehet, útját előkészíteni felment- hetetlen kötelességünk.

A másik probléma — tulajdonkép- pen a főkérdés — az imaélet ellapo- sodása. Eddig is erről beszéltünk tulajdonképpen, mert az imaélet elked- vetlenedése gyakran összefügg az er- nyedt ideg- és lelkiállapottal, ami vi- szont szintén következmény, a mi ese- tünkben a szétszórtaságból, rendezet- lenségből és a nyomában járó ideges- ségből fakad. Ilyen esetekben a ter- mészetes segítség az első kötelesség.

Erre Keresztes Szent János nyomaté- kosan felhívja a figyelmet: minden esetben először a természetet s csak azután a természetfelettit, nehogy a kegyelmek felismerése terén tévedés- be essünk.

Az imaélet látszólagos ellaposodá- sának ugyanis lehet kegyelmi oka is. Ebben az esetben azonban nyilvánva- lóan az ilyen állapot nem a lecsúszás jele, hanem újabb fejezet a kegyelmi életben, mint arról előljáróban írtunk. Maga a kérdező sokkal jobban jelle- mezte lelkiállapotának változását, mint talán gondolta volna, amikor azt írja, hogy „... régebben üdülés volt szá- momra az ima, most halogatom”. Tehát bevallja, hogy az ima terhére vált. A lelkiéletben annyira ismert szabály- ról van szó, hogy szinte szószaporítás- nak tűnik erről beszélni. Mégis szük- séges, mert mint minden igazsággal, ezzel is úgy vagyunk: míg másokról van szó, érthető; csak akkor jövőnk zavarba, ha reánk kerül a sor. A Szentírástól kezdve a lelki élet egész irodalmán végighúzódik az ősi tapasztalás: Isten először dédelgeti a lelket, tejjel táplálja, mert még kisdad a hit- ben. Ha megerősödik, szilárdabb táp- lálékra fogja. Mint földi életünk út- ja, a lelki életünk is zarándoklás, még hozzá sivatagos tájakon, ahol csak el- vétve vannak oázisok. Azoknak, akik- nél a lelkiélet nemcsak pillanatnyi fel- lendülés és „vigaszt keresés”, hanem állandó törekvés Isten felé, meg kell szokniok, hogy az imádság csak a kez- detleges fokon „üdülés”, vigasztaló- dás, később egy egész életen keresz- tül elsősorban komoly fáradság. Az Isten ad ugyan időnként — ezek az oázisok — mélyesen boldogító ér- zéseket is, de nem engedi, hogy ezt az imaélet céljává tegyék. Sajnos, vannak olyanok is, akik ilyen érzékel- hető vigasztalások és jóérzések elma- radásakor kedvüket veszítik és lassan teljesen elhidegülnek, a szó szoros ér- telmében ellaposodnak. Akik mindvé- gig kitartanak, azok üdvözülnek. Vi- szont nem szabad felednünk, hogy míg az érzékekkel felfogható vigasz- talások helyébe a sivatagos vándorlás lép, addig a lélek mélyen egyre nő a békesség s ebből az áldottságból szár- maznak azok a kegyelmi erők, amik a hétköznapi életben a szeretet és ál- dozat csodáit hozzák létre.

A lelki szárazság csak az érzéki rész szárazsága, a lélek valóságos belső éle- tében — amiről éppen úgy nincsen

általában közvetlen érzéki és racionális tapasztalatunk, mint ahogyan testi szerveink működéséről sincs — növekszik a kegyelem s erősödik a lélek, mélyül Krisztus kimondhatatlan békéje. Tudjuk: a testi szervezetében egészséges ember sem gondol akár évekig sem szívére, tüdejére, gyomrára — csak ha beteg, akkor tudja, mit veszített: az észre nem vett egészség hogyan vetítődött ki legkisebb mozdulatán is, mennyire az adta az erőt és biztonságot. Így vagyunk a lelki életben is. Isten nem kívánja tőlünk, hogy szünet nélküli aggodalommal gondoljunk „lelki életünkre”. Értelminktől függetlenül is él az abban, akiben ott a megszentelő kegyelem, felfoghatatlanul, de valóságosan. Hatásai nyilvánvalókká válnak: erős, békes, mindenben s így imában is tettrekész krisztusi ember.

Ne bátortalankodjunk el tehát, ha imádságaink közben nem érezzük a talán eddig megszokott örömet. A szentek sem lebegtek mindég a levegőben, Nagy Szent Terézia rendi előjáró korában sokszor olyan lelki szárazságban szenvedett, hogy valóságos gyötrelmeket állott ki elmékedési idő alatt és mivel kezében volt — akkori szokás szerint — az elmékedési idő múlását mutató homokóra, azt rázogatta, hogy csak minél hamarabb vége legyen a kitűzött időnek. Az „elapadosás” nem szükségképpen, a lelki szárazság akkor sem baj, ha az imától való valóságos undorodásig fokozódik. Mint Isten bizalmát tekintsük és nagykorúságunk egyik jelét. Az Isten senkit sem kísért erején felül, tehát nincs okunk a zavarra, vagy éppen kétségbeesésre. Próbáljunk inkább örülni annak, hogy szertekalan-

dozó, szórakozott, de mégis hűségesen elvégzett imáinkkal jobban bizonyítjuk Istenhez való hűségünket, mint amikor önmagunk örömét is megtaláljuk.

Az ima mennyiségén sem kell aggodnunk. Nagyon jól tudjuk, hogy laikus rendű híveknek — hacsak nem vállaltak magukra kötelező imákat — semmilyen ima nincs előírva az ünnepi misén való részvételen kívül. Komoly erkölcsbölcselek szerint aki az ünnepnapi misehallgatási kötelezettségének eleget tesz, imamulasztással súlyosan nem vádolható. Persze ez a minimum, de a minimumot is tudnunk kell; sokszor jó szer aggodalmaskodás ellen. Az ima felső határa nincs megkötve. Krisztus Urunk arra tanít, hogy szünet nélkül imádkozunk, ami megint nem jelent szóbeli vagy gondolati imát, hanem a lélek Istenhez simulását. Az Egyház tanítja, hogy az egyszer feltett jószándék mindaddig tart, amíg akaratunkkal meg nem szüntetjük, bár dicséretesen gyakran felújíthatjuk. Így ha reggel egész napunkat Istennek ajánljuk, egész nap imádkozunk, bármilyen elfoglaltságunk van is. Ajánlatos, hogy ki-ki vállaljon bizonyos kötött imát is — elsősorban ajánlott a rózsafüzér, a lelkiélet magasabb fokán az elmékedés, lelkiismeretvizsgálat, lelki olvasás —, de ezek sohase váltsanak ki kényszerérzést, aggodalmaskodást. Itt már valóban sok múlik az idő okos kihasználásán. Ha nincs naponta szabad negyedóránk, bizonyosan van hétszer két szabad percünk. A portörölvel való leroskadás percei így nem vádolnak majd lustasággal, hanem Isten nagyobb dicsőségére válnak.

Egls István